

3. Koulutus

Toivon mukaan seuraavat kertomukset saavat mielikuvituksen liikkeelle. tarinat voivat elää sketseinä ja näytelminä, keskustelun virittäjinä ja elämänymmärryksen voimistajina.

Lähtekää mukaan safarille toisenlaiseen koulumaailmaan. Menkää luokkahuoneisiin sisään, kuunnelkaa opettajia ja oppilaita, vanhempia unohtamatta, nähkää paljon, kokekaa paljon.

Huoli hitaista oppijoista

Venla Kurki

Maun, Botswana

Tänään vierailimme yläasteella, jossa tänä vuonna on alkanut koulunkäyntinsä myös pyörätuolia käyttävä tyttö. Pidimme vammaisuuden syitä ja seurauksia käsittelevän tunnin juuri tuolle luokalle. Kylän vammaiskomitean kaksi aikuista jäsentä kertoi luokalle, mistä heidän vammansa ovat peräisin. Oppilaat kuuntelivat heitä kiinnostuneina.

Tässä peruskoulussa on toista vuotta toiminnassa erityisopetuksen työryhmä, jonka kokoukseen osallistuimme. Erityisluokkia koulussa ei ole, mutta muutama luokanopettaja on käynyt erityisopetuksen kursseja.

Työryhmä kantaa huolta hitaista oppijoista, näkö- ja liikuntavammaisista, huonokuuloisista ja puhehäiriöisistä. Tapasimme tänään puheongelmaisia ja neuvoimme opettajia, kuinka auttaa äänkyttävää tai jonkin äänteen epäselvästi lausuvaa oppilasta tai mitä tehdä, kun hambukushua kotonaan puhuva toisluokkalainen ei vielä olekaan oppinut koulun opetuskieltä setswanaa.

Kirje, kesäkuu 2001

Venla Kurjen työ Botswanassa painottuu enimmäkseen alle kouluikäisten ja aikuisten vammaisten tai sairastuneiden puheen ja kommunikation kuntoutukseen, mutta aina joku lukemis- ja kirjoittamishäiriöinenkin osuu tutkimukseen ja terapiaan. Kylämatkoilla hän tapaa myös monia vaikeasti vammaisia kouluikäisiä, joilla ei ole mahdollisuutta käydä koulua lainkaan, sillä heille ei ole kouluja. Normaali luokat ovat pikkuhiljaa alkaneet ottaa oppilaiskseen lievemmin vammaisia kouluikäisiä.

“Kolikoita tuhat”

Helena Tiittanen

Ndioum / Podor, Senegal

Vaikeuksia terveydenhoitotyössä on lähinnä kahdesta syystä.

Ongelma numero yksi on luku- ja kirjoitustaito tai siis -taidottomuus. Joissakin kylissä vain terveyskomitean sihteeri osaa kirjoittaa pulariksi, muut eivät. Tai sitten jotkut osaavat kirjoittaa arabiaksi (= pularia arabialaisilla kirjaimilla). Sekin on hyvä omiin muistiinpanoihin, muttei oikein auta meitä rekisterivihkojen täytössä, koska toiset eivät sitten osaa niitä lukea.

Toinen ongelma on terveismajan rahan kirjaamisessa, sillä rahan suhteen on eri asia, kirjataanko se ranskaksi vai pulariksi (vaikka kirjaaminen tapahtuu numeroilla). Kuulostaa vaikealta, mutta tässä selitys.

Täällä on käytössä ajattelutapa, joka juontaa juurensa siihen aikaan, kun raha tuli käyttöön. Pienin raha oli 5 f cfa, mutta koska se oli yksi kolikko, sitä ruvettiin sanoman kolikoksi eli mbuuduksi. 10 f cfa oli siis 2 kolikkoa, 100 f cfa oli 20 kolikkoa jne. aina suu-

riin rahoihin asti. Tämä ajattelutapa on niin syvällä, että monet eivät ajattele, mistä se tulee. Viiden tonnin seteliä vain sanotaan kolikoita tuhat tai lyhyemmin vain “tuhat”.

Kun puhutaan pularia, täytyy takeriläiset frangit jakaa aina viidellä, jolloin saadaan se summa mbuuduja, jota kylässä on totuttu käyttämään. Ongelmana on vielä se, että tämä tapa on maaseudun kylissä käytössä ja puheessa, mutta kouluja käynyt väestö on nykyisin tottunut kirjoittamaan frangit frangeina eikä kolikkoina.

Kun siis lääkkeitä ostetaan keskustaiteekista ja laskussa lukee 4965 f cfa, niin vihkoon kirjataankin 993 kolikkoa.

Jos sinulla on vaikeuksia seurata tätä, en ihmettele. Pääsit vain siihen tunnelmaan, mikä meillä opettajilla on kyläkäynneillä, kun taskulaskimen kanssa yritämme selvittää, miten tulisi kirjata ja minne.

Kiertokirje 2/2001

Ei vain yksittäisiä sanoja

Liisa Järvinen

Ukarumpa, Papua Uusi Guinea

Teki hyvää kuulla kurssilaisten arvioita oppimastaan. Noel Diru sanoi: ”Olen kyllä puhunut omaa kieltäni (gwahatika) koko ikäni, mutta en milloinkaan aavistanut, miten tärkeä kieleni on ja miten rikas se on. Tällä kurssilla olen oppinut ymmärtämään sitä enemmän.”

Saking Rubus totesi: ”Kaikki opetetut asiat ovat opettaneet minua ymmärtämään ja arvostamaan omaa kieltäni. Minulla on nyt parempi käsitys kuin ennen adzeran kielen erilaisista rakenteista.”

Tualin vaimo Rachel puolestaan osoitti kiitollisuuttaan tekemällä sekä Poh Sanille että minulle lahjaksi kauliit verkkokassit.

Kielen ilmaisujen moninaisuus, erilaisten kieliopillisten ja tekstirakenteiden rikkauden tajuaminen ja niiden käyttö kääntämisessä olivat asioita, joita pyrin opetuksessani korostamaan.

Usein kiinnitetään huomio yksittäisten sanojen kääntämiseen, mutta vähintään yhtä tärkeää on, että tekstikonaisuudessa asiat ovat kohdallaan. Muutoin voi käydä niin, että lukija kyllä ymmärtää yksittäiset sanat, mutta kokonaisuus jää hämäräksi tai lukija luulee tekstin painottava jotain aivan muuta asiaa kuin kirjoittaja tarkoitti.

Kirje, heinäkuu 2001

Kangin nuorisoleiri

Jukka Hautala

Gaborone, Botswana

Lukukauden virallisesti päätyttyä opiskelijamme lähtivät Jukan ja Feston kanssa Kangiin ELCB:n kansalliselle nuorisoleirille. Kang sijaitsee puolivälissä halki Kalaharin Namibiaan menevää asfaltoitua maantietä.

Valtakunnallinen nuorisoleiri on historiansa toinen. Osallistujia leirille kertyi noin 300. Kaikista alkukankeuksistaan huolimatta leiri oli Jukan mielestä tärkeä paikka kirkon nuorisotyön ja tulevaisuuden suhteen. Nuoret osallistuivat aktiivisesti kaikkeen opetukseen, jakoivat yhteisiä huolia, erityisesti lasten ja vanhempien suhteiden ongelmallisuutta niin seurakunnissa kuin perheissäkin sekä seksiin ja aidsiin liittyviä kysymyksiä ja pelkoja.

Oppimistilanteet teki hedelmälliseksi se, että nuorten lisäksi myös vastuuhenkilöt ja joidenkin seurakuntien vanhimmat (elders) olivat läsnä. Keskusteluihin saatiin siten erilaisia näkökulmia, jotka rikastuttivat esityksiä. Lisäksi saimme nauttia nuorten näytelmä- ja kuorokilpailuista.

Laulamisessa yhdistyvät voimakaat ja kauniit äänet, liikehtiminen ja spontaanisuus tavalla, joka tekee kylä vaikutuksen kuulijaan. Leiri puoltaa paikkaansa tulevaisuudessakin ja on ilmiselvästi tärkeä kohtaamispaikka pienen ja hajallaan olevan kirkon nuorille. Leirin kautta on mahdollista peilata omaa identiteettiään ja tärkeitä elämänkysymyksiä yhdessä toisten kanssa.

Yli vuoden täällä olon jälkeen alkaa opiskelijoiden kanssa olo tuntua vihdoinkin kotoisemmalta. Suomalaisia ja batswanoja taitaa yhdistää tietynlainen hitaus ja etäisyys kanssakäymisessä. On ollut ilo huomata, että opiskelijat tulevat oma-aloitteisesti luoksemme kysymään ja hakemaan apua, vaikka naapurin koirat matkalla pelottelevatkin tulijoita. Eräs tuttava opiskeluajalta kirjoitti meille kokemuksen rikastuttamin sanoin omista tunnoistaan:

Joka kesä ihmettelen, ettei luonto varmaan ennen ole ollut näin kaunis. Luulenpa, että opin vain rakastamaan näitä maisemia vähitellen. Mielestäni ympäristön kauneuteen vaikuttaa niin paljon tottumukset, ettei siitä voi täysin siemauksin nauttia, jos tuntee itsensä ulkopuoliseksi. Toivonkin teille avoimuutta rakastua Botswanaan vähitellen. Olen varma, että rakastatte Botswanaa ja sen ihmisiä huomenna enemmän kuin eilen, ensi vuonna enemmän kuin viime vuonna.

Emme ole koskaan osanneet rynnätä tilanteisiin tai mennä ihmisten tykö kovin aktiivisesti. Tuntui hyvältä ja armahtavalta lukea noita lauseita, koska ne antavat merkityksen sille ajalle, joka täällä on vietetty näiden ihmisten keskellä pääsemättä heitä kuitenkaan kovin lähelle.

Kiertokirje 3/2001

1. Olen varma, että rakastatte Botswanaa ja sen ihmisiä huomenna enemmän kuin eilen, ensi vuonna enemmän kuin viime vuonna.

Suomeen muuttanut henkilö saattaa löytää paikkansa hyvin hitaasti. Ulkopuolisuuden tunne vaivaa kauan, vaikka kieli jo näyttäisi olevan hallinnassa. Millä tavoin voisit olla helpottamassa Suomeen muuttaneen sopeutumista?

Varastetut koekysymykset

Irja Aro-Heinilä

Morogoro, Tansania

Tansaniassa useimpien koulujen lukuvuosi päättyy joulukuun alkupäivinä. "Kesäloma" sijoittuu vuoden kuumimpaan aikaan, jolloin luokissa olisi todella tukala olla, opiskelemisesta puhumattakaan.

Uusi lukuvuosi alkaa tammikuun puolen välin paikkeilla. Varsinainen työ alkaa kuitenkin vasta helmikuussa, sillä monet myöhästyvät koulumaksujen tähden. Vanhemmat eivät ole saaneet kootuksi tarpeeksi rahaa ja niin oppilas joko ei saavu kouluun tai hänet lähetetään koulusta kotiin lukukausimaksuja hakemaan.

Suomalaista peruskoulun yläastetta vastaavissa kouluissa järjestetään valtakunnalliset kokeet koulunsa päättävälle oppilaille lukuvuoden lopussa. Parhaillaan olisi menossa kiihvain tenttiaika, mutta nyt oppilaat istuskelevat puiden varjossa luokkien ulkopuolella. He ovat hyvin pettyneitä.

Kokeita ei ole.

Tänä vuonna koekysymykset varastettiin noin kuukautta aikaisemmin ja niitä myytiin mm. toreilla 16 euroa/kappale. Huhuttiin, että jossakin oli jonkun opettajan vaimo ollut kaup-

piaana, jossakin joku muu. Tansanialaisen kuukausipalkka on 100 euron paikkeilla. Kokeitten myyjillä oli hyvät tulot, jonkin aikaa.

Kirjoitukset ehdittiin kouluissa alkaa ennen kuin varkaus paljastui. Kaikki koepaperit otettiin kokeita tarkastamaan alkaneilta opettajilta pois ja tenttiminen keskeytettiin.

Koulutuksesta vastaavat henkilöt etsivät parhaillaan ratkaisua siihen, miten, missä ja milloin voitaisiin uusi tenttikausi alkaa. Varkaus tulee hyvin kalliiksi yhteiskunnalle. Vihaisia kysymyksiä on paljon. Ratkaisuja on vaikea löytää.

Oma kysymykseni liikkuu samoissa asioissa, mutta eri mantereella. Onko Suomessa ollut vastaavaa esim. ylioppilaskirjoituksissa tai muissa? Jos on ollut, miten asia on ratkaistu?

Mitä vastaat kysymykseeni?

Tansania 1999

1. Mitä vastaat Irja Aro-Heinilän esittämään kysymykseen?

Aseistetut poliisit valvovat tentin

Irja Aro-Heinilä

Morogoro, Tansania

Suomessa koulut pyörähtävät hyvin käyntiin jouluisen loman jälkeen. Tansaniassa alku takkuilee aina.

Tämän vuoden erityislaatuinen takkuaminen alkoi jo viime vuoden puolella, jolloin varastettiin Suomen yläastetta vastaavan koulun päättökokeet, jotka ovat kaikille samat. Ko-

keita myytiin hyvään hintaan muun muassa toreilla. Ankaran sekasotkun jälkeen kokeet päätettiin pitää vasta tammikuussa. Niiden aika on nyt. Kukaan muu ei saa mennä koulualueelle kuin tenttiin osallistuvat.

Koekysymykset tuotiin kouluhin poliisisaattueissa. Kaikki oppilaat tar-

Jatkuu sivulla 67

kastetaan aina ennen tentin alkua käsin koetellen. Aseistetut poliisit vartoivat koekysymyksiä ja tenttijöitä. Oppilaat ovat kauhuissaan poliisin paikallaolosta.

Kokeiden välipäivinä oppilailla ei ole lupa tavata ulkopuolisia, mutta tämä sääntö on aivan mahdoton. Monet asuvat kotona, vaikka asunto-la-asuminen onkin suosittua.

Suomalaisnuoret olisivat luultavasti riemuissaan ylimääräisestä pakolli-

sesta lomasta, jollainen täällä nyt kaikilla muilla on, paitsi tentteihin osallistuvilla koulunsa päättävillä nuorilla. Loma venyy lähes kuukauden verran pidemmäksi tavallisesta joululomasta, joka sekin joillakin jo oli pitkä veden tai ruoan puutteen vuoksi. Tansanialaisnuoret eivät iloitse ylimääräisestä lomastaan, sillä se tietää ankaraa työtä myöhemmin.

Tansania 1999

1. Tansaniassa vain harvat pääsevät kouluun, vaikka maassa on oppivelvollisuus. Valtakunnalliset tentit ovat normaaleissakin oloissa hyvin jännittävät, sillä epäonnistuminen tuo lisäkustannuksia ja häpeää koko perheelle, puhumattakaan edellä kerrotusta. Miettikää yhdessä, millaista olisi vastata kysymyksiin tärkeässä tentissä, jossa epäonnistumisen mahdollisuutta ei olisi. Miettikää myös, millaista keskittyminen olisi, jos aseistettu poliisi seisoi takananne luokan nurkassa.

2. Näytelkää tapahtumat, esim:

- a. Keskustelu kotona siitä, pääseekö oppilas jatkamaan yläasteelle.*
- b. Neljä vuotta yläastetta on takana, tenttipäivät lähestyvät, ankaraa pännttäämistä.*
- c. Kysymysten myyntipuuhiä valtakunnallisella tasolla ja pienessä kylässä.*
- d. Oppilas kuulee, että koekysymykset ovat saatavilla, ostettavissa. Mistä rahat? Ostaako vai ei?*
- e. Tentin jälkeiset puheet ja tieto siitä, että petos on paljastunut.*
- f. Odottamista, kunnes lehdistön ja radion kautta saatte tietää uudet tenttipäivät.*
- g. Poliisipartio saapuu kouluun ja tentti alkaa.*
- h. Muutaman kuukauden päästä saatte tietää, onnistuiko yritys.*

Kehitys edistyy?

Kati Kemppainen

Iringa, Tansania

Näinä kolmena vuotena Tansania on ottanut isoja loikkia eteenpäin, mikäli on silmiinsä uskomista. Jos katsomme Iringan kaupunkikuvaa, niin nyt jopirisevät kännykät meilläkin. Aivan joulun alle tänne ilmaantuivat Vodacom ja Mobitel kisaamaan kännykkämarkkinoista.

Yhä monipuolisempaa ja parempilaatuista tavaraa ja palvelua on saatavilla, tämän huomaa kangas- ja kenkäostoksia tehdessä. Ostoskoriin voi valita iringalaista juustoa, jugurttia, voita ja kermaa eikä tarvitse tuhlata älyttömiä shillinkimääriä ulkomailta tuotuihin maitotuotteisiin.

Naiset pukeutuvat yhä länsimaisemmin, housuasut alkavat olla yhä yleisempi näky nuorten tansanialaisnaisten yllä myös kaupungilla, eikä

ainoastaan Tumainin yliopistolla.

Tämä on tätä ulkoista. Jotainhan se kertoo jonkun yhteiskuntaluokan varakkuuden kasvusta – ongelma piileekin sitten siinä, että köyhyys ei suinkaan ole poistumassa minnekään.

Olimmepa mihin vuoden- tai vuorokaudenaikaan tahansa liikkeellä kaupungilla, huomio kiinnittyy suureen määrään 7–15-vuotiaita poikia, joiden pitäisi olla koulussa, mutta jotka paimentavat vuohia ja lehmiä, myyvät sanomalehtiä, kerjäävät tai pesevät parkkeerattuja autoja.

Kiertokirje 1/2001

1. Osa tytöistäkään ei ole koulussa. Kati Kemppainen mainitsee vain pojat. Missä koulua käymättömät tytöt viettävät päivänsä?

2. Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 26. artikla alkaa yksinkertaisella lauseella: Jokaisella on oikeus saada opetusta. Miksi pojat eivät mene kouluun?

Luuta lakaisee

Kati Kemppainen

Iringa, Tansania

Teologisessa tiedekunnassa koettiin dramaattisia hetkiä toisen lukukauden päätteeksi. Viimeisen vuosikurssin opiskelijoista erotettiin yllättäen viisi, opintojaan jatkamaan jäi vain neljä. Syyt olivat aika hankalat ja monimutkaiset. Yliopiston nykyisten sääntöjen mukaan kolme opiskelijaa oli aikoinaan otettu väärin perustein sisään. Heillä ei ollut kuin peruskoulun alastetta vastaava pohjakoulutus. Saadakseen edes tämän *Diploma of Theology* -todistuksen, heillä olisi pitänyt olla vähintään *form IV* eli yläasteen päästötodistus. *Bachelor of Theology* -ohjelmaan hyväksytyjen taas on oltava *form VI:n* suorittaneita eli ylioppilaita.

Ongelma oli siinä, että silloin kun heidät hyväksyttiin aloittamaan opintonsa, teologista tiedekuntaa ei vielä edes ollut, vaan oppilaitos toimi rammattukouluna. Kahdella opiskelijalla oli peruskoulun päästötodistus, mutta vaikutti ilmeiseltä, että ne eivät vastanneet todellisuutta.

Kun arkistoja alettiin penkoa, huomattiin, että toisen todistus oli niin omituisen näköinen ja oloinen, että se ei mitenkään voinut olla muuta kuin väärennetty. Toisella taas oli aito todistus ja pelkkiä huippuarvosanoja. Hän oli kenties kaikkein heikoin koko ryhmästä. Tämän opiskelijan setä sattui olemaan peruskoulun päättävien valtakunnallisten kokeiden tutkintolautakunnan jäsen – lopun voikin sitten arvata.

Toinen syy erottamiseen oli yksinkertaisesti huono opintomenestys kaikkien näiden vuosien ajan. Epäonnistumisia oli tullut tänä viimeisenä vuotena niin paljon, että sääntöjen mukaan heidän ei enää voinut antaa jatkaa. Jos tuo ensimmäinen peruste erottamiselle voidaankin kyseenalais-

taa, jälkimmäinen syy osoittautui yksiselitteiseksi.

Ihmettelen itse vain sitä, miksei näitä opiskelijoita erotettu heti ensimmäisen tai viimeistään toisen opiskeluvuoden aikana, kun oli jo huomattu, että edellytyksiä yliopisto-opinnoille ei ole. On todella kova kohtalo heille, että heidän ylipäänsä annettiin edetä näin pitkälle – vain viimeinen lukukausi enää jäljellä sekä tutkimustyön tekeminen.

Yliopiston senaatti on kuitenkin tullut yhä tiukemmaksi sääntöjä tulkitsaan, sillä yleinen mielipide on, että Tumaini-yliopiston on saatava mainetta hyvätasoisena yksityisenä oppilaitoksena. Jo aikaisemmilta vuosilta oli saatu kokemuksia siitä, että senaatti ei ollutkaan myöntänyt päästötodistusta ala-astepohjalta tulleille opiskelijoille.

Erotetuille shokki oli tietenkin valtava, mutta jokaiselle on myös varattu mahdollisuus palata takaisin opiskelemaan. Tätä varten heidän olisi suoritettava puuttuva *form IV* -tutkinto sekä yliopiston pääsykoe.

Ainakin yksi näistä viidestä on tätä tekemässä. Hän saa jouluun mennessä peruskoulututkinnon tehdyksi ja mikäli hän läpäisee pääsykokeen, hän voi palata ensi vuoden alussa suorittamaan puuttuvan lukukauden ja tenttiä reuttamansa kurssit.

Eräs erotettu opiskelija sai pappisvihkimyksen hiippakunnastaan, joten hän tuskin palaa, vaikka asia ihmetystä herättikin. Ilmeisesti toinenkin opiskelija on palannut koulun penkille ja yrittää palata myöhemmin Tumainille. Parhaassa tapauksessa erottaminen ei merkitse kuin yhden vuoden viivettä valmistumisessa.

Kiertokirje 2/2001

Tansanialainen laki ja oikeus opiskelijoille

Kati Kemppainen

Iringa, Tansania

Koko kuluneen vuoden ajan on viidellä liikelinjan opiskelijalla ollut vireillä oikeusjuttu yliopistoa vastaan. Opintojensa alkuvaiheessa nämä solmivat yliopiston kanssa sponsorointisopimuksen, joka pikemminkin oli sisällöltään opintolainasitoumus. Heidän ei tarvitsisi maksaa lukukausimaksuja, mutta opintojensa päätyttyä he olisivat velvolliset korvaamaan yliopistolle kaikkien näiden vuosien maksut. Yhtäkkiä viime vuoden puolella, opiskelijoiden viimeisenä opiskeluvuonna, yliopiston hallinto irtisanoi sopimuksen yksipuolisesti.

Opiskelijat veivät asian oikeuteen, ja yhdeksi syyksi paljastui se, että he olivat katolilaisia, eikä tämä luterilainen yliopistomme katsonut voivansa enää sitoutua tähän sopimukseen. Oikeus päätti, että irtisanominen oli laitton, ja ilmoitti opiskelijoiden olevan oikeutettuja jatkamaan opintojaan siksi ajaksi, kun juttua käsitellään ylemmässä oikeusasteessa.

Kaksi viikkoa ennen lukuvuoden loppua ja tutkimustöiden palauttamisen deadline-päivää saatiin sitten tämän ylemmän oikeusasteen päätös, joka oli sisällöltään shokeeraava. Yliopiston omat lakiohjeet olivat olleet aivan varmoja, että opiskelijat voittavat tämänkin käsittelyn, mutta yllättäen tuomarin päätös olikin, että opiskelijoiden on välittömästi keskeytettävä opintonsa ja poistuttava yliopistolta. Samaten heidät velvoitettiin korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut, sekä omansa että yliopiston. Vielä he saivat niskaansa kaikkien näiden opiskeluvuosien maksut, mikä oli suorastaan musertava päätös, sillä kaikki viisi opiskelijaa tulivat äärimmäisen köyhistä perheistä.

Opiskelijat ja muut asianosaiset ovat sitä mieltä, että tuomari lahjottiin – mikä on hyvin tavallista tässä maassa. Tuomariksi oli järjestetty erään vararehtorimme klaanijäsen, entinen opiskelukaveri ja hyvä ystävä, ja hän mitä ilmeisemmin sai vastaanottaa muhkean summan rahaa. Muuten ei

ole selitettävissä se, että päätös oli niin yllättävä asiantuntijoidenkin mielestä.

Opiskelijat reagoivat kuka mitenkään. Osa yritti löytää majapaikkaa kaupungista jouduttuaan hädetyksi opiskelija-asuntolasta, osa yksinkertaisesti hävisi. Kaikki rahattomina ja epätoivoina. Vuosien opiskelut valuneet hukkaan, ja kaikki vain kaksi viikkoa ennen lukuvuoden loppumista. Yksi keino oli vielä jäljellä: viedä juttu Dar es Salaamin korkeimpaan oikeuteen, mutta sekin vaatisi melkoisesti järjestelyjä.

Jostain pitäisi löytyä muutama sata euroa oikeudenkäyntikulujen peittämiseen, sillä asiaa ei voi viedä eteenpäin, jos oikeudenkäyntikuluja on rästissä. Lisäksi korkein oikeus olisi vakuutettava asian kiireellisyydestä siksi, että juttu otettaisiin käsittelyyn erikoistapauksena, eikä opiskelijoiden tarvitsisi joutua odottamaan 1–2 vuotta. Suurin pulma oli raha. Mistä moinen summa, joka oli aivan ylipääsemättömän suuri?

Tässä vaiheessa katsoimme, että meidän on syytä puuttua asiaan. Saimme parilta ihmiseltä Suomesta hiukan rahaa, opiskelijat saivat kasaan muutaman kympin ja itse laitoimme loput. Nyt on velat maksettu ja juttu pääsee lähiaikoina käsittelyyn. Toiveita herättävää tässä on se, että mainittu veto-oikeus on tunnettu lahjomattomuudesta ja tiukasta pitäytymisestä lakiin. Siis oikeaan oikeuteen, ei ostettuun oikeuteen. Sen päätöksiin ei voi vaikuttaa mikään. Se onkin se ainoa valopilkku takäläisessä oikeussystemissä, missä alemmat oikeusasteet ovat yleensä hyvin korruptoituneita.

Iringassa tuomareita on viisi. Sanoetaan, että kahta heistä ei voi lahjoa. Kolme siis voidaan, mikä tekee 60% koko tuomarikunnasta. Mutta korkein oikeus on se paikka, josta tansanialainenkin voi saada oikeutta – sillä edellytyksellä, että saa viedyksi asiansa niin pitkälle.

Keskustelin juuri hiljakkoin erään

Jatkuu sivulla 71

brittiläisen lakimiehen kanssa. Hän on kulkenut Tansaniassa kouluttamassa lakimiehiä. Lakimies kertoi, että tuomarien lahjonta on vähentynyt, koska se on niin epävarmaa. Saattaahan olla, että vastapuolella on enemmän rahaa tähän tarkoitukseen. Vastapuolen asianajajan lahjonta on yleistynyt, mikä on varsin ovela keino.

Miksi vararehtori sitten lahjoi tuomarin?

Luultavasti hän laski, ettei opiskelijoilla, todella köyhien perheiden lapsilla, koskaan ole varaa maksaa oikeudenkäyntikuluja, eivätkä he siten voi viedä asiaansa eteenpäin. Nyt tie on heillä kuitenkin auki, ja toivomme on, että sekä vararehtorille että tuomarille tulee tiukat paikat.

Kaikki tämä oli mahdollista, koska varsinainen rehtorimme, amerikkalainen, on ollut kotimaassaan lomalla viimeiset neljä kuukautta. Hän on ristiriitainen persoona ja varsin vihattu opiskelijoiden ja myös opettajien keskuudessa, mutta nyt häntä on kaivattu takaisin!

Itsekin uskon, että hän tuskin olisi hyväksynyt asioiden hoitoa tällä tavalla, vaikka muuten hoiteleekin asioita niin ronskisti, että aidat vain ryskyy. Haluan ajatella, että hänelle amerikkalaisena oikeuslaitos on kuitenkin pyhä asia. Hän ei ole vielä palannut, joten on mielenkiintoista nähdä, mitä hän tästä kaikesta tuumii. Yliopistolla ei tiedetä, että meilläkin on tässä sormemme pelissä – kunhan se käy ilmi tälle vararehtorille, saatamme joutua vaikeuksiin mekin.

Oikeusjupakka on ollut raskasta meillekin, vaikka oikeastihan olemme vain sivustaseuraajia. On ollut jotenkin vaikeaa kohdata tällainen vääräryys ja pimeys, varsinkin kun se tavaltaan tulee sisältäpäin.

Kiertokirje 3/1999

1. Miksi sopimukset voidaan purkaa yksipuolisesti?

2. Tieto lisää tuskaa. Lisääkö?

Mitä tapahtui?

Kati Kemppainen
Iringa, Tansania

Edellisessä kiertokirjeessä kerroimme niin sanotusta viiden opiskelijan tapauksesta eli oikeusjutusta, jonka opiskelijat olivat nostaneet yliopistomme vastaan. Tätä kirjoittaessani asia on vielä kesken.

Juttu otettiin yllättäen korkeimman oikeuden käsittelyyn lokakuussa, mutta suureksi pettymykseksemme opiskelijoiden asianajaja ei ilmestynytkään paikalle! Joku heitti kysymyksen ilmaan: "Oliko tässä nyt sitten taas lahjottu joku?"

Opiskelijoille annettiin vielä yksi mahdollisuus, mutta asian käsittely lykääntyi taas presidentti Julius Nyeren kuolemasta johtuvan kansansuruntakia, sillä monet valtion virastot ja toimistot toimivat hyvin satunnaisesti. Nyt vielä katsotaan ja odotetaan.

Olemme aika pessimistisiä. Opiskelijat eivät ole kyenneet pitämään yhtä, vaan kukin yrittää omalla tahollaan jotenkin selvitä tästä katastrofista, eikä kukaan oikein tunnu uskovan oikeudenkäyntiin. Opiskelijat eivät ole edes kovin tietoisia siitä, eteneekö asia Korkeimmassa Oikeudessa vai ei.

Olemme olleet asiasta varsin tyytymättömiä. Emme maksaneet oikeudenkäyntikuluja sen takia, että he heittäisivät leikin sikseen! No, meidän on tietysti helppo olla usuttamassa toisia barrikadeille. Opiskelijat kenties tuntevat pelin hengen paremmin, eivätkä jaksaa uskoa oikeuden voittoon. Emme silti ole ainoat pettyneet. On myös muita ihmisiä, jotka tekivät paljon auttaakseen näitä opiskelijoita, jopa riskeeraten oman asemansa.

Amerikkalainen rehtorimme palasi, mutta tämä asia ei kaiketi herättänyt hänessä mitään toiminnan haluja. Sen sijaan muuta "siivouspuuhaa" on riittänyt, esimerkiksi esiin tulleissa rahan käytön epäselvyyksissä. Erään opettajan työsuhte oli katkaistu mielivaltaisesti vain siksi, että tämä oli saanut jatko-opiskelupaikan Ruotsista. Vaikea

Jatkuu sivulla 72

Jatkoa sivulta 71

ymmärtää, mikä oli erottamisen syy, kun kaikki tiesivät hänen jatkokoulutautumisen olevan elintärkeää lakiopeutuksen tulevaisuuden kannalta. Rehtori järjesti asian kuntoon. Perheelle maksetaan sopimuksen mukaisesti osa miehen palkasta, kun tämä itse sitoutuu palaamaan opettajaksi yliopistolle.

Vararehtori joutui pyörtämään tämän päätöksensä monien muiden päätösten lisäksi, mikä tšekäläisessä johtajuuskulttuurissa on täytynyt olla todella nöyryyttävää. Eräältä arvostetulta professoriltamme hän mielivaltaisesti oli peruuttanut oikeuden työterveyshuoltoon, ja siitäkös myös syntyi soppa. Useampi muu opettaja sai kesän aikana yllättäen palkanalennuksen, sekoin tapahtui pelkällä tiedonannolla. Yliopiston nuorempi opettajakaarti valmistautui lakkoilemaan palkkakäytöksen takia – he saivat tahtomansa

palkankorotuksen ja lakonuhka väistyi.

Ei voi sanoa, etteikö riittäisi ihmettelemistä! Uusi rehtori on kyllä valittu, hänen odotetaan astuvan toimeensa tammikuun alusta. Ihmiset tuntuvat puhuvan hänestä hyvää, joten pieni valonpilke on, että jotakin parannusta tähän johtajuuteen olisi odotettavissa.

1. Miten arvelet oikeusjupakassa lopulta käyneen?

(Opiskelijoiden oikeusjuttu kuivui kasaan. Opiskelijat eivät osanneet toimia yhdessä. He eivät jaksaneet uskoa, että voisivat voittaa.)

2. Mitä mieltä olet sanonnasta: "Raha ratkaisee?"

Guinnesin maailmanennätysten kirjaan väkivallan keskellä

*Tapani ja Ulla Malinen
Jerusalem, Israel*

Väkivallan kierre pyörii täysillä ja näyttää vain pahenevan täällä Israelissa. Isku voi kohdistua Jerusalemin tai Tel Avivin sydämeen yhtä hyvin kuin Samarian tai Gazan israelilaissiirtokuntiin.

Viime sapatti-illan autopommi-isku keskelle uskonnollisten Mea Shearimia toi kirjoituksiin lisäyksen, että Jumala sallii sen tapahtua niin uskonnollisten kuin ei-uskonnollisten kesellä.

Israelin armeija jyrää etsien terroristi- ja asepesäkkeitä. Poliisivoimat ja turvallisuusmiehet ovat kovilla. Yhden viikon aikana löydettiin kahdeksan itsemurhaterroristia, ajoissa.

Joonan koulu ryhtyi turvallisuustoi- miin. Koulun aita korotettiin toista metriä. Koulun aloitus siirrettiin 10 minuuttia aikaisemmaksi.

Yläluokkalaisetkaan eivät saa enää käväistä ruokatunnilla koulun ulkopuolella. Samainen koulu pääsi juuri Guinnesin maailmanennätysten kirjaan pisimmällä historian luennolla.

Joonan historian opettaja Jacob Solomon piti 26-tunnin luennon aiheenaan "Pyhän maan historian kehitys". Luento alkoi torstaiaamuna klo 8.00 ja päättyi perjantaina klo 10.45. Luennoitsija saattoi pitää 3 kertaa 15 minuutin ruokailutauon. Oppilaita oli oltava paikalla 20. Heidän oli pysyttävä valveilla 4 tunnin satseissa. Oppilaille yritys oli siis helpompi.

Joona oli mukana yhtenä oppilaina ja kantoi kortensa kekoon. Tempauksella kerättiin rahaa Yad Sarah'n ja 4 Armon kodin hyväksi.

Ystäväkirje, maaliskuu 2002

Janeth Magenin hyvä ikä

*Irja Aro-Heinilä
Morogoro, Tansania*

Janeth Mageni on 19-vuotias opiskelija ja väliaikainen opettaja. Joka päivä hän saapuu Morogoron luterilaisen kirkon kielikoulun luokkaan täydellisesti kammattuna ja muodikkaasti puukeutuneena. Hän kävelee rauhallisesti ja ryhdikkäästi kuten naiset Tansaniassa yleensä. Hänen kysymyksensä ja vastauksensa ovat yhtä ryhdikkäitä kuin hän itse. Hän ei tunnu häkeltyvän ikäistensä miesopettajien naurunremahduksistakaan, vaikka hän on ainut nainen nuorten opettajien joukossa.

Opettaja Janeth Magenin mielestä 19 vuoden ikä on hyvä ikä. Siihen mennessä on saanut jo oppia monenlaista ja paljon oppimista on vielä edessä. Erityisesti Janethia kiinnostavat kielet. Tämän vuoksi hän on nyt kielikoulussakin opettajana. Kuluvan vuoden alussa peruskoulun yläasteella oli kysely, kuka voisi ryhtyä kielikoulun opettajaksi siksi aikaa, kun odottelee vastausta pääsemisestään lukion puolelle. Kyseiseen prosessiin kuluu aikaa noin puoli vuotta. Lahjakkailla ja innostuneilla oli nyt mahdollisuus tienata ja oppia.

Opettajani halusi oppia. Hän, kuten muutkin nuoret tansanialaisopettajat, istuvat oppituntien ajat luokassa, ja Janethin mukaan saavat sellaista tietoa, mitä koulussa ei normaalisti saa. Hän saa kuulla saksalaisen opettajan selittämänä, mistä sanat ovat kotoisin. Hän oppii kielioppia, hän oppii tajuamaan kielen perustaa, sitä pohjaa, mille kaikki rakentuu. Janeth on tästä kaikesta hyvin kiitollinen. Ei hän hakupapereita kirjoittaessaan osannut edes ajatella, kuinka suuri asia tämä voisi olla, vaikka oli koulunsa tällä samalla alueella käynyt ja kielikoululaisia ikänsä nähnyt.

Kaiken lisäksi hän kokee suurena

lahjana sen, että hän saa tavata toisia opiskelijoita eri puolilta maailmaa. Heitä opettaessaan hänen oma englannin taitonsa paranee kuin huomamatta. Se on tarpeen, jos aikoo opiskella yliopistossa. Ja sinnehän Janeth aikoo.

Kysyn Janethilta, mistä hän unelmoi elämässään. Käsi lennähtää poskelle, silmät sulkeutuvat. Janeth miettii pitkään.

– Tähän on hyvin vaikea vastata, sanoo tämä Morogoron anglikaanisen kirkon piispan toiseksi vanhin lapsi. Sitten hän kuiskaa arkaillen:

– Haluaisin mennä yliopistoon lukemaan kieliä. Haluaisin olla opettaja, mutta se on hyvin vaikeaa erityisesti tytöille. Tytöillä ei ole aikaa opiskella niin kuin pojilla. Kotona täytyy tehdä monenlaista työtä. Kun äiti käskyy laittamaan ruokaa, sitä on tehtävä. Perheen pojat saavat senkin ajan lukea. Jos vieraita tulee, tyttöjen tulee keskeyttää lukemisensa, tulla tervehtimään vieraita ja sitten alkaa valmistella tarjottavaa. Pojat saavat tervehdysten jälkeen mennä tekemään läksyjään jälleen.

Istuskelemme hiljaksen. Unelmoimme toisenlaisesta maailmasta, maailmasta, jossa tytöillä on aikaa läksyjen tekoon yhtä paljon kuin pojilla.

– Mistä suutut, Janeth?

– Tämä kysymys on sekä helppo että vaikea, naurahtaa Janeth. Eritäin paljon minua suututtaa, jos joku halveksii vanhempiaan. Olen nähnyt nuoria, jotka häpeävät vanhempiaan siksi, että vanhemmat eivät osaa lukea. Eivätkö he tajua, että aiemmilla sukupolvilla ei ole ollut samanlaisia mahdollisuuksia opiskeluun kuin heillä itsellään on?

– Toiseksi minua harmittaa se, kun

Jatkuu sivulla 74

Jatkoa sivulta 73

ihmiset hyvänä päivänä unohtavat Jumalan. Erittäin helposti tämä tapahtuu silloin, kun on rahaa. Jos taas ei ole, Jumalakin tulee mieleen. Jumalaa pitää muistaa myös hyvinä aikoina.

– On vielä eräs asia, joka vihasuttaa minua. Näen ympärilläni ihmisiä, jotka eivät välitä lähimmäisistään mitään. Minun mielestäni ihmisten tulee elää yhdessä, kantaa vastuuta yhdessä. Jos näen, että joku tekee esimerkiksi pahaa jollekulle tai väärin toista kohtaan, minun tulee sanoa siitä hänelle.

– Sanotko sinä? kysäisen Janethin pohdiskelun väliin.

– Sanon, kyllä sanon, vastaa hän varmasti. Hän kertoo sitten, miten hän tavallisesti menettelee. Hän pyytää jotakuta kolmatta henkilöä kertomaan kyseiselle henkilölle, että hänellä on asiaa. He sopivat tapaamisesta ja sit-

ten keskustellaan. Ja keskustellaan niin kauan, että asia selviää.

– Jos toinen suuttuu minulle, se on hänen asiansa. Myöhemmin hän kyllä leppyä ja näkee, että tarkoitin hänen parastaan.

Janeth jatkaa opiskeluaan luterilaisen kirkon lukiossa tällä samaisella asemalla. Hän ei vielä tiedä milloin koulu alkaa, sillä hän on saanut tiedon lukioon pääsystä suullisesti. Virallinen kirje tulee myöhemmin. Janeth pitää tästä koulusta, sillä opettajat todella tulevat tunneille, pitävät testejä joka viikko ja kaikessa tahtovat heidän parastaan. Jos opettaja ei tule kouluun, opiskelijat tietävät silloin, että hänellä on todellinen syy poissaoloon – toisin kuin muissa kouluissa.

Tansania 1997

1. Janethin elämä oli turvattu. Hän jatkoi yliopistoon ja tulee saamaan arvostetun paikan yhteiskunnassa. Mitkä kaikki seikat tasoittivat hänen tietään?